

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“Фінанси”**

*освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів
галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво»
напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»*

Чинний від 2011–08–01

Видання офіційне

Дніпропетровськ
Державний ВНЗ «НГУ»
2012

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

**ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“Фінанси”**

Галузь знань – 0305 «Економіка і підприємництво»

Напрямок підготовки – 6.030508 Фінанси і кредит

Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр

Кваліфікація – 341 фахівець в галузі фінансів

ПОГОДЖЕНО

Голова методичної комісії
Державного ВНЗ «НГУ» за
напрямом 6.030508 Фінанси і
кредит

_____ О.С. Галушко

"01" _____ 2012 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

_____ П.І. Пілов

" ____ " _____ 20 ____ р.

ПОГОДЖЕНО

Директор науково-методичного
центру НГУ

_____ В.О. Салов

" ____ " _____ 20 ____ р.

Керівник розробки

_____ ІЮ. Герасимова

"01" _____ 2012 р.

ПЕРЕДМОВА

1. РОЗРОБЛЕНО І ВНЕСЕНО
кафедрою економічного аналізу і фінансів ДВЗ «НГУ»

2. УВЕДЕНО вперше

3. ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ

наказом ректора Національного гірничого університету
від 30.08.20 12 №

4. РОЗРОБНИКИ СТАНДАРТУ

Герасимова Ірина Юрїївна, доцент кафедри економічного аналізу і
фінансів

Цей стандарт не може бути повністю або частково відтворений, тиражований і розповсюджений без дозволу Національного гірничого університету.

ЗМІСТ

Вступ.....	5
1. Галузь використання	5
2. Нормативні посилання	5
3. Базові дисципліни	6
4. Дисципліни, що забезпечуються.....	6
5. Обсяг дисципліни.....	7
6. Компетенції, що набуваються, та зміст дисципліни.....	7
7. Форма підсумкового контролю.....	12
8. Вимоги до інформаційно-методичного забезпечення дисципліни.....	13
9. Вимоги до засобів діагностики.....	13
10. Рекомендована література.....	14
11. Відповідальність за якість викладання та інформаційно-методичного забезпечення.....	14

Вступ

Цей стандарт є складовою частиною стандартів вищої освіти ДВНЗ «НГУ».

Програма навчальної дисципліни ПП5 «Фінанси» - нормативний документ, який складається на підставі освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки бакалавра напряму підготовки 6.030508 - фінанси і кредит.

Навчальна дисципліна ПП5 «Фінанси» визначає комплекс модулів, що підлягають підсумковому контролю. Модуль – це задокументована сукупність змістових модулів, що реалізується за допомогою певних видів навчальних занять з визначеними цілями (лекції, лабораторні, практичні, семінарські тощо). Змістовий модуль – сукупність навчальних елементів, створена за ознакою відповідності певному навчальному об'єктові та подана в ОПП.

Навчальна програма дисципліни ПП5 «Фінанси» розробляється кафедрою економічного аналізу та фінансів, яка наказом ректора закріплена для викладання дисципліни.

Програма навчальної дисципліни ПП5 «Фінанси» розробляється на весь період реалізації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів з фінансів галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» напряму підготовки 6.030508 - фінанси і кредит і затверджується наказом ректора.

1. Галузь використання

Стандарт поширюється на кафедри ДВНЗ «НГУ», що здійснюють викладання нормативної дисципліни «Фінанси» бакалаврам напряму підготовки 6.030508 "Фінанси та кредит".

Стандарт встановлює:

- компетенції, які має опанувати студент;
- перелік змістових модулів та інформаційну базу (навчальні елементи), яка опосередковує освітні та професійні уміння за вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра;
- розподіл навчального матеріалу за видами занять;
- норми часу на викладання та засвоєння інформаційної бази;
- позначення одиниць фізичних величин, які використовуються в навчальному матеріалі;
- форму підсумкового контролю;
- відповідальність за якість освітньої та професійної підготовки.

Стандарт придатний для сертифікації фахівців та атестації випускників вищих навчальних закладів.

2. Нормативні посилання

2.1. Закон України «Про вищу освіту».

2.2. Національний класифікатор України. Класифікатор професій ДК 003

– 2010

2.3. . Наказ Міністерства освіти і науки України №642 від 09.07.2009. Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента.

2.4. Постанова КМ України № 1719 від 13 грудня 2006 р. «Про перелік напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра» (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ України № 1193 від 03.10.2007 р., №565 від 25.06.2008 р., № 660 від 23.07.2008 р.)

2.5. Наказ Міністерства освіти і науки України № 58 від 27 січня 2007 р. «Про порядок введення в дію переліку напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо - кваліфікаційним рівнем бакалавра».

2.6. Постанова Кабінету Міністрів України № 787 від 27 серпня 2010 року. «Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра» зі змінами, внесеними Постановами КМ України № 267 від 17.03.2011 р., № 516 від 18.05.2011, № 567 від 1.06.2011, № 227 від 21.03.2012 р..

2.6. Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.11.2010р. №1067 «Про введення в дію переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 787»

2.7. Освітньо-професійна програма вищої освіти підготовки бакалаврів з фінансів галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» напряму підготовки 6.030508 - фінанси і кредит

2.8. СВО НГУ НМЗ-10. Нормативно-методичне забезпечення навчального процесу. Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2010.

3. Базові дисципліни

Дисципліни ОПП бакалавра галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» напряму підготовки 6.030508 - фінанси і кредит:

ПНЗЕ 2 «Мікроекономіка»

ПНЗЕ 3 «Макроекономіка»

ПП 4 «Гроші та кредит»

4. Дисципліни, що забезпечуються

ОПП нормативної частини підготовки бакалавра:

ПП 14. Бюджетна система

ПП 15. Податкова система

ПП 16. Страхування

ПП 17. Фінанси підприємств

ПП 18. Фінансовий ринок

ОПП вибіркової частини підготовки бакалавра:

ППс2. Інфраструктура державних фінансів

ППс3. Місцеві фінанси

ППс4. Державний фінансовий контроль

ППс6. Управління державним боргом

ППс9. Грошово-кредитна система зарубіжних країн

ППс12. Інвестиційні компанії і фонди

ППс18. Фінанси підприємницьких структур

5. Обсяг дисципліни

Загальний обсяг – 9,5 кредити ECTS (342 академічних годин).

Лекції - 64 академічних годин.

Практичні заняття - 64 академічних годин.

Самостійна робота – 214 академічних годин.

6. Компетенції, що набуваються, та зміст дисципліни

№	Компетенції (з використанням матеріалу модуля студент повинен уміти)	Змістові модулі
1	<p>Вміти визначати предмет фінансової науки та розуміти сутність фінансів. Пояснювати необхідність та вміти виокремлювати характерні особливості фінансів. Розуміти відмінності фінансів від грошей. Находити взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями. Розуміти функції фінансів. Розуміти суть і завдання функціонування фінансової системи держави. Розуміти суть фінансів як економічної категорії. Аналізувати історичний характер фінансів.</p> <p>Мати уявлення про сутність та структуру фінансової науки. Характеризувати зміст системи фінансових наукових знань, мати уявлення про інструментарій фінансової науки. Аналізувати розвиток фінансової науки у XV –XIX ст. Аналізувати стан світової фінансової науки у XX ст. та в сучасний період.</p> <p>Мати уявлення про сутність, види та розуміти значення фінансової політики Вміти аналізувати стан фінансової політики на</p>	<p>Лекції</p> <ol style="list-style-type: none">1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів2. Генезис і еволюція фінансів3. Становлення та розвиток фінансової науки4. Фінансове право і фінансова політика

№	Компетенції (з використанням матеріалу модуля студент повинен уміти)	Змістові модулі
	<p>сучасному етапі.</p> <p>Характеризувати фінансовий механізм, його основні елементи та розуміти його роль у реалізації фінансової політики. Аналізувати систему фінансового права.</p>	
	<p>Аналізувати дискусійні питання щодо сутності й функцій фінансів. Характеризувати сфери і ланки фінансової системи України. Вміти виділяти пріоритетні напрямки реформування фінансової системи України</p> <p>Аналізувати історичний характер фінансів</p> <p>Виділяти загальне та специфічне в розвитку фінансової науки в Україні.</p> <p>Аналізувати розвиток фінансової науки у XV –XIX ст. Аналізувати стан світової фінансової науки у XX ст. та в сучасний період.</p> <p>Аналізувати основні напрямки фінансової політики, її завдання. Вміти характеризувати складові елементи фінансового механізму.</p> <p>Вміти визначати вплив фінансових важелів на соціально-економічний розвиток.</p> <p>Аналізувати розвиток фінансового законодавства в Україні</p>	<p>Практичні заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів 2. Генезис і еволюція фінансів 3. Становлення та розвиток фінансової науки 4. Фінансове право і фінансова політика
2	<p>Знати сутність податків і їх функції. Вміти класифікувати податки. Аналізувати податкову політику й податкову систему України. Володіти навичками організації податкової роботи та діяльності державної податкової служби.</p> <p>Розуміти соціально-економічну сутність, необхідність та призначення бюджету.</p> <p>Аналізувати бюджетну політику і бюджетний механізм. Знати та аналізувати бюджетний устрій та бюджету систему України. Знати</p>	<p>Лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Податки. Податкова система 6. Бюджет. Бюджетна система 7. Бюджетний дефіцит 8. Державний кредит

№	Компетенції (з використанням матеріалу модуля студент повинен уміти)	Змістові модулі
	<p>економічну сутність і склад доходів бюджету. Розуміти сутність видатків бюджету, визначати їх склад, вміти їх класифікувати. Аналізувати основні елементи бюджетного процесу. Мати цілісне уявлення про порядок складання, розгляду, затвердження державного і місцевих бюджетів.</p> <p>Знати сутність бюджетного дефіциту та аналізувати причини його виникнення. Аналізувати проблеми скорочення і можливі джерела покриття бюджетного дефіциту, соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту.</p> <p>Розуміти економічну природу та роль державного кредиту. Знати форми державного кредиту та класифікувати державні позики. Розуміти сутність та соціально-економічні наслідки державного боргу. Знати методи управління державним боргом.</p>	
	<p>Аналізувати дискусійні питання щодо функцій податків. Класифікувати податки. Аналізувати податкову політику й податкову систему України. Аналізувати організацію податкової роботи та діяльність державної податкової служби.</p> <p>Аналізувати державні доходи й державні видатки. Забезпечувати необхідний склад видатків і збалансування бюджетів. Вміти характеризувати основні стадії бюджетного процесу в Україні.</p> <p>Аналізувати стан бюджету, розуміти причини бюджетного дефіциту та розробляти пропозиції щодо збалансування бюджету.</p> <p>Аналізувати стан державного боргу. Розуміти соціально-економічні наслідки державного боргу. Володіти заходами щодо управління державним боргом.</p>	<p>Практичні заняття</p> <p>5. Податки. Податкова система 6. Бюджет. Бюджетна система 7. Бюджетний дефіцит 8. Державний кредит</p>
3	<p>Вміти характеризувати основні теорії місцевих фінансів. Розуміти сутність, функції та знати принципи організації місцевих фінансів. Характеризувати місцеві фінансові інститути. Розуміти роль місцевих фінансів в економічній системі держави. Характеризувати бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання. Розуміти необхідність, зміст і роль соціальних позабюджетних фондів. Аналізувати становлення та розвиток соціальних</p>	<p>Лекції</p> <p>9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання 10. Соціальні позабюджетні фонди 11. Фінанси. суб'єктів господарювання 12. Фінанси домогосподарств 13. Страхування. Страховий ринок 14. Фінансовий ринок</p>

№	Компетенції (з використанням матеріалу модуля студент повинен уміти)	Змістові модулі
	<p>позабюджетних фондів. Мати цілісне уявлення й характеризувати соціальні позабюджетні фонди. Аналізувати вітчизняну практику функціонування соціальних позабюджетних фондів.</p> <p>Володіти поняттям суб'єкта господарювання, ознаками його ідентифікації. Вміти класифікувати суб'єкти господарювання. Знати основи організації фінансів суб'єктів підприємництва (підприємств) реального сектору економіки. Знати основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ. Знати основи організації фінансів організацій і установ, створених органами виконавчої влади. Знати основи організації фінансів некомерційних організацій. Знати основи організації фінансів громадських об'єднань. Знати основи організації фінансів профспілок, фінанси політичних партій та громадських рухів. Знати порядок формування та використання спеціальних цільових та благодійних фондів. Характеризувати фінансову діяльність підприємців – фізичних осіб.</p> <p>Знати й розуміти організацію фінансів домогосподарств. Вміти характеризувати домогосподарство як економічну одиницю та суб'єкт фінансових відносин. Знати теоретичні основи фінансів домогосподарств. Аналізувати бюджет домогосподарства, його структуру, сукупні ресурси і сукупні витрати домогосподарства. Вміти класифікувати заощадження домогосподарств, визначати їх мотиви та чинники. Характеризувати особисті фінанси, аналізувати їх розвиток в умовах ринку.</p> <p>Розуміти необхідність і сутності страхування й страхового захисту. Вміти визначати сутність і основних учасників страхового ринку. Знати функції, принципи та галузі страхування. Характеризувати страховий ринок, його структуру. Аналізувати державне регулюванням у сфері страхування.</p> <p>Визначення сутності й особливостей фінансового ринку. Класифікувати фінансовий ринок. Характеризувати інструменти фінансового ринку. Вміти визначати суб'єктів фінансового ринку.</p>	

№	Компетенції (з використанням матеріалу модуля студент повинен уміти)	Змістові модулі
	<p>Аналізувати основні теорії місцевих фінансів. Аналізувати розвиток місцевих фінансів на сучасному етапі. Характеризувати соціальні позабюджетні фонди України. Розуміти значення позабюджетних фондів у забезпеченні соціальних проблем.</p> <p>Аналізувати основи організації фінансів суб'єктів підприємництва (підприємств) реального сектору економіки. Аналізувати основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ. Аналізувати фінанси організацій і установ, створених органами виконавчої влади. Аналізувати фінанси некомерційних організацій. Аналізувати фінанси громадських об'єднань. Аналізувати фінанси профспілок, фінанси політичних партій та громадських рухів. Аналізувати порядок формування та використання спеціальних цільових та благодійних фондів.</p> <p>Аналізувати фінанси домогосподарств. Володіння вмінням складати та аналізувати бюджет домогосподарства. Класифікувати заощадження домогосподарств, визначати їх мотиви та чинники. Аналізувати розвиток особистих фінансів в умовах ринку.</p> <p>Аналізувати стан страхового ринку України. Аналізувати державне регулювання у сфері страхування.</p> <p>Аналізувати стан фінансового ринку на сучасному етапі. Характеризувати фінансових посередників, як вагому частину фінансової системи держави з ринковою економікою.</p>	<p>Практичні заняття</p> <p>9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання</p> <p>10. Соціальні позабюджетні фонди</p> <p>11. Фінанси суб'єктів господарювання</p> <p>12. Фінанси домогосподарств</p> <p>13. Страхування. Страховий ринок</p> <p>14. Фінансовий ринок</p>
4	<p>Розуміти сутність, мету й основні завдання фінансового менеджменту. Володіння навичками приймати, розробляти та реалізовувати фінансові рішення. Розуміти принципи й функції фінансового менеджменту. Мати цілісне уявлення про стратегію і тактику фінансового менеджменту. Аналізувати механізм фінансового менеджменту і його складові.</p> <p>Розуміти роль фінансів у розвитку міжнародних економічних відносин. Знати основи організації фінансів міжнародних організацій і міжнародних фінансових інституцій.</p> <p>Розуміти сутність і місце фінансової безпеки в</p>	<p>Лекції</p> <p>15. Фінансовий менеджмент</p> <p>16. Міжнародні фінанси</p> <p>17. Фінансова безпека держави</p> <p>18. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою</p> <p>19. Фінанси Європейського Союзу</p>

№	Компетенції (з використанням матеріалу модуля студент повинен уміти)	Змістові модулі
	<p>системі економічної безпеки. Аналізувати механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.</p> <p>Знати еволюцію фінансових систем та сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою. Вміти характеризувати фінансові системи США, Федеративної Республіки Німеччини, Великої Британії, Франції, Японії, Скандинавських країн.</p> <p>Вміти визначати особливості організації фінансів ЄС. Вміти характеризувати бюджет ЄС. Розуміти бюджетну стратегію і бюджетний процес. Вміти характеризувати основні інституції ЄС та розуміти їх роль в формуванні єдиної фінансової політики.</p>	
	<p>Визначати місце фінансової стратегії й тактики в загальній стратегії розвитку підприємства. Класифікувати функції фінансового менеджменту. Аналізувати механізм фінансового менеджменту і його складові.</p> <p>Аналізувати міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу. Аналізувати міжнародний неринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу.</p> <p>Аналізувати становлення і розвиток правового регламентування економічної безпеки в Україні. Характеризувати принципи, завдання та механізми забезпечення національних інтересів у фінансовій сфері від зовнішніх і внутрішніх загроз. Знати індикатори та порогові значення індикаторів стану фінансової безпеки України.</p> <p>Аналізувати стан фінансових систем США, Федеративної Республіки Німеччини, Великої Британії, Франції, Японії, Скандинавських країн.</p> <p>Аналізувати особливості організації фінансів ЄС. Вміти характеризувати особливості бюджету ЄС.</p>	<p>Практичні заняття</p> <p>15. Фінансовий менеджмент</p> <p>16. Міжнародні фінанси</p> <p>17. Фінансова безпека держави</p> <p>18. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою</p> <p>19. Фінанси Європейського Союзу</p>

7. Форма підсумкового контролю

Нормативна форма підсумкового контролю – екзамен. Підсумковий контроль здійснюється у вигляді комплексного оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни без участі студента на підставі результатів

усіх модульних контролів.

Оцінювання визначає ступінь оволодіння студентом компетенціями, що передбачені програмою.

Підсумковий контроль реалізується шляхом визначення середньозваженого балу за результатами всіх модульних контролів.

8. Вимоги до інформаційно-методичного забезпечення дисципліни

Зміст інформаційного забезпечення має відповідати програмі навчальної дисципліни в повному обсязі.

Методичне забезпечення повинно відповідати стандарту вищої освіти Національного гірничого університету «СВО НГУ ПД-10. Стандарт вищої освіти ДВНЗ «НГУ». Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2010».

Викладач повинен забезпечити вільний доступ студента до матеріалів інформаційно-методичного забезпечення дисципліни.

9. Вимоги до засобів діагностики

Засоби діагностики рівня сформованості компетенцій для проведення контрольних заходів подані у вигляді переліку питань.

Оцінювання рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється через коефіцієнт засвоєння:

$$K_3 = N/P,$$

де N - правильно виконані істотні операції рішення (відповіді),

P – загальна кількість визначених істотних операцій.

Критерії визначення оцінок:

“відмінно” - $K_3 > 0,9$;

“добре” - $K_3 = 0,8...0,9$;

“задовільно” - $K_3 = 0,7...0,8$;

“незадовільно” - $K_3 < 0,7$.

При остаточній оцінці результатів виконання завдання необхідно враховувати здатність студента:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання;
- застосовувати правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях;
- інтерпретувати графіки, діаграми;
- аналізувати і оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати від прийнятих фінансових рішень;
- викладати матеріал на папері логічно, послідовно, з дотриманням вимог чинних стандартів.

10. Рекомендована література

1. Венгер В.В. Фінанси: навч. посібник/ В.В. Венгер.- К.- Центр учбової літератури, 2009.- 432с.
2. Кириленко О.П. Фінанси (Теорія та вітчизняна практика): Навч. посібник. - Тернопіль: Економічна думка, 2000.
3. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник. – 4-те вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2007. – 240 с.
4. Романенко О.Р. Фінанси: Підручник – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312с.
5. Фінанси: Навчальний посібник / О.П. Близнюк, Л.І. Лачкова, В.І. Оспічев та ін.; За ред. Оспічева. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008 – 366с.
6. Фінанси: Навч. посіб./ В.С. Загорський, О.Д. Вовчак, І.Г. Благун, І.Р. Чуй. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2008. – 247с.
7. Фінанси: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. — 2-ге вид., перероб. і доп. / О. Р. Романенко, С. Я. Огородник, М. С. Зязюн, А. А. Славкова. — К.: КНЕУ, 2003. — 387с.
8. Фінанси: Підручник / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008.– 611с.

11. Відповідальність за якість викладання та інформаційно-методичного забезпечення

Відповідальність за якість викладання та інформаційно-методичного забезпечення несе завідувач кафедри.